

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Europees,
Internationaal en Agro
economisch beleid

Auteur

Datum
26 februari 2024

Kenmerk
DGA-EIA / 45760816

TER BESLISSING
Kopie aan

Bijlage(n)
2

nota

Evaluatie landbouvvrijstelling

Parafenroute

[Redacted signature area]

Aanleiding

- Op 7 februari jl. hebben we het eindrapport van de evaluatie van de landbouvvrijstelling ontvangen (bijlage 2). Met deze nota informeren wij u over de uitkomsten van de evaluatie.
- Als bijlage treft u de brief aan de Tweede Kamer aan waarin u mede namens de staatssecretaris van Financiën dit rapport aanbiedt. Wij verzoeken u om deze brief te ondertekenen (bijlage 1)

Advies

- Wij adviseren u bijgaande brief, waarmee u mede namens de staatssecretaris van financiën de evaluatie over de landbouvvrijstelling aan de Tweede Kamer aanbiedt, te ondertekenen.

Kernpunten

- Het onderzoeksbureau SEO schrijft: "De landbouvvrijstelling is doeltreffend noch doelmatig en kan ook niet gerechtvaardigd worden uit het realiseren van (eventueel wenselijke) neveneffecten. Afschaffing is de logische en uitvoerbare optie.
- In de begrotingsregels is het uitgangspunt opgenomen dat bij negatieve evaluaties van bestaande fiscale regelingen deze in principe worden afgeschaft, aangepast of – indien relevant – omgezet in een subsidie.
- Gezien de demissionaire status van het huidige kabinet is het in beginsel aan een volgend kabinet om de uitkomsten van dit onderzoek te wegen en te beoordelen of en, zo ja, welke vervolgstappen geboden zijn naar aanleiding van dit onderzoek.
- De kabinetsreactie wordt parallel ter akkoord aan de staatssecretaris van financiën voorgelegd. Indien u beide akkoord bent, kan de kabinetsreactie en het evaluatierapport naar de TK worden gestuurd.

Ontvangen BPZ

Toelichting

Wat is de landbouwvrijstelling

- Op grond van de landbouwvrijstelling worden bepaalde winsten en verliezen vrijgesteld van inkomsten- respectievelijk vennootschapsbelasting. Namelijk de waardeverandering van grond voor zover die waardeverandering is toe te rekenen aan de ontwikkeling van de waarde in het economische verkeer bij agrarische bestemming (WEVAB). Waardeveranderingen die zijn ontstaan door de bedrijfsvoering of door bestemmingswijziging zijn bijvoorbeeld niet vrijgesteld.
- Indien een onderneming die een golfbaan of camping exploiteert een perceel grond verkoopt en daar winst mee maakt dient deze onderneming wel belasting te betalen over deze winst in tegenstelling tot een agrariër die aan een andere agrariër een perceel land verkoopt.

Uitkomsten evaluatie.

- Evenals eerdere onderzoeken hebben de onderzoekers geconstateerd dat het oorspronkelijke doel van deze ongeveer 100 jaar oude regeling is vervallen. En indien een regeling geen doel meer heeft volgt automatisch dat deze ook niet doelmatig is.
- Desondanks deze al eerder getrokken conclusies is de regeling blijven bestaan omdat niet duidelijk is wat de neveneffecten van deze regeling zijn.
- In het onderzoek is gekeken of neveneffecten te verwachten zijn op de grondmarkt, financiering van (overname van) de onderneming, vermogensopbouw en -verdeling, en de concurrentiepositie en verduurzaming.
- De onderzoekers komen tot de conclusie dat de veronderstelde neveneffecten geen steun in de praktijk vinden en daarmee niet dienen als rechtvaardiging voor het voortbestaan van de landbouwvrijstelling.
- Ten slotte verkent het onderzoeksbureau twee beleidsalternatieven, namelijk afschaffing met een overgangsregime waarbij vermogenswinsten die in het verleden zijn behaald maar nog niet gerealiseerd zijn niet te belasten en ten tweede hervorming van de regeling. Hervorming verdient niet te voorkeur c.q. is geen haalbare kaart.

Opmerkingen

- Omdat voor het effect op de grondmarkt alleen indicatief bewijs is, overwegen we om nader onderzoek te laten doen naar de ontwikkelingen op de grondmarkt als gevolg van de transitie in het landelijk gebied en het afschaffen van de landbouwvrijstelling door specialisten op dit terrein, bijvoorbeeld door WecR en het Kadaster. Wij verwachten dat een dergelijk onderzoek geen nieuwe inzichten geeft over de effecten van het afschaffen van de landbouwvrijstelling maar wel op de transitieopgaven.
- Voor wat betreft de gevolgen van afschaffing met overgangsrecht kan in de verwachte budgettaire gevolgen van afschaffing een sterke aanwijzing worden gevonden voor de beperkte gevolgen van afschaffing. Bij afschaffing met overgangsrecht zal de budgettaire opbrengst oplopen van

10 miljoen euro tot het structurele niveau van 182 miljoen euro in het jaar 2068. Dit terwijl de regeling een budget heeft van 1,4 miljard euro. Dit komt omdat de bedrijven van allerlei vormen van uitstel van belasting gebruik kunnen maken, zoals doorschuifregelingen en de herinvesteringsreserve.

Vervolg

- Wij adviseren om wegens de demissionaire status het rapport zonder kabinetsappreciatie naar de Tweede Kamer te sturen.
- Ambtelijk Financiën geeft hun staatssecretaris in overweging om negatief geëvalueerde evaluaties, zoals deze, tijdens de voorjaarsbesluitvorming voor te leggen aan het kabinet.